VIGODKOS (DŪKŠTO, SAKSONIŠKIŲ) PILKAPYNAS II

Zenonas BAUBONIS, Vida KLIAUGAITĖ

2001 m. Vigodkos (Dūkšto, Saksoniškių) pilkapyne II, Ignalinos r., buvo tęsiami 1999 m. pradėti miško kvartalinės linijos sužalotų pilkapių archeologiniai tyrimai. 1999 m. buvo ištirti 2 beveik visiškai sunaikinti pilkapiai, juose aptikta V–VI a. kapų, 2000 m. ištirti dar 2 tuo pačiu laikotarpiu datuojami pilkapiai (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 163–164; *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 58–59). 2001 m. ištirtas dar vienas apardytas pilkapis.

Pilkapis 5(36) yra į P nuo 2000 m. tyrinėto pilkapio 4(37). Pilkapio sampilas yra iki 5 m skersmens ir 0,7 m aukščio, tačiau tai nėra tikrasis jo skersmuo, kadangi beveik trečdalis sampilo nuarta ariant kvartalinę liniją, kurią šiuo metu dengia silpna velėna, kvartalinės praarime matyti 2 akmenys. Š, V ir P pilkapio pusėje vizualiai galima išskirti pailgas, apie 0,5 m pločio duobes. Pilkapio sampilas buvo piltas iš geltono smėlio, centrinė sampilo dalis perkasta lobių ieškotojų. Pilkapio pagrindas fiksuotas 95–100 cm gylyje nuo aukščiausio pilkapio sampilo taško. Tai tamsiai pilkas peleningas sluoksnis, jame vietomis pasitaiko degėsių. Pagrindo storis siekė 10–13 cm. Pilkapio sampilo kraštai buvo apdėti akmenimis, kurie sudarė 6 m skersmens nesandarų ratą. Dauguma akmenų, kurių vainikas supo sampilą, fiksuoti 18–35 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Akmenys nesudaro sandaraus rato, tankiausiai jie krauti ŠV pusėje. Čia akmenys sudaro 8 m perimetro puslankį. Akmenys gana stambūs, vidutinis jų skersmuo – apie 35–42 cm, tarpai tarp didžiųjų akmenų užpildyti smulkesniais akmenimis. Š šio akmenų puslankio dalis yra žemiau nei V dalis, nes čia akmenys nuslinkę į duobę. Dar vienas stambių akmenų vainiko 2,5 m ilgio fragmentas yra P pilkapio pusėje. PR bei V fiksuoti pavieniai ar išsidėstę nedidelėmis grupelėmis akmenys, o ŠV aptiktas tik vienas 32x20x14 cm dydžio akmuo.

Aplink pilkapį buvo iškastos 4 pailgos duobės. Duobės išsiskyrė pilku peleningu užpildu, jų ilgis – nuo 2,7 iki 6 m, plotis – 0,85 iki 1,50 m. Š duobės P pakraštyje, arčiau akmenų vainiko, aptikta daug įvairaus dydžio akmenų, nuslinkusių nuo pilkapio sampilo krašto. Negausiai akmenų yra ir kitų duobių užpilduose, matyt, taip pat nuriedėjusių nuo sampilo kraštų. Pjūvyje duobės netaisyklingo puslankio formos, užpildytos tamsiai pilku degėsingu ar peleningu užpildu. R ir V duobės siekė iki 50–55 cm gylį, P ir Š – nuo 75 iki 95 cm gylį.

Sveikų kapų pilkapyje neaptikta. Sampilo apačioje rasta degintinių kaulų koncentracija, šiek tiek apardyta pušies šaknų, ji užėmė 22x35 cm skersmens plotą ir buvo iki 3–6 cm storio. Kaulai vidutinio stambumo, švarūs, radinių neaptikta. Centrinėje pilkapio dalyje, ant pagrindo aptikta keliolika smulkių ir švarių degintinių kauliukų, greta jų – žalvarinės storagalės apyrankės dalis. Smulkių ir vidutinio stambumo degintinių kaulų surinkta lobių ieškotojų iškasinėtame sluoksnyje. Jame taip pat aptikta sulaužyta yla.

2001 m. Vigodkoje II tyrinėtas pilkapis, kaip ir tyrinėti 1999–2000 m., datuotinas V–VI a.

INVESTIGATIONS OF BARROWS IN VIGODKA (DŪKŠTAS, SAKSONIŠKĖS) II

DCHP investigated barrows of Vigodka (Dūkštas, Saksoniškės) II (Ignalina district). Barrow 5 was investigated (36). A stone circle with diameter of 6 m covered the barrow. 4 pits were dug out around the barrow. Remnants of a cremation were found in the barrow. A fragment of a bronze thick-ended bracelet and an awl were collected there. According to the burial items and equipment of the barrow, the barrow should be dated to the 5th–6th centuries.

KURKLIŲ ŠILO PILKAPYNAS

Eugenijus BUTĖNAS

2001 m. buvo tęsiami Kurklių Šilo (AR 85, A 1413, Anykščių r.) pilkapyno tyrimai (tyrimai vyko ir 1998–2000 m., žr.: *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 164–166; *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 60–63).

2001 m. ištirtas vienas pilkapis 6(28), ardomas miško kvartalinės linijos. Jo sampilas buvo žemo pusrutulio formos, nuolaidesne rytine dalimi. 0,5–0,7 m aukščio ir 8 m skersmens sampilo, kartu su jį juosusiu groviu, skersmuo – apie 11 m. Sampilo pagrindas buvo apjuostas greičiausiai uždaru (dalis sunaikinta miško kvartalinės linijos) 0,2–0,3 m gylio ir 0,8–1,6 m pločio grioviu. Pilkapio sampilas supiltas iš geltonos spalvos smėlio, kuris buvo pamargintas pavieniais smulkiais degėsiukais.

Pilkapio pagrindas išsiskyrė 7–15–20 cm storio tamsiai pilkos–juodos spalvos degėsingų žemių sluoksneliu.

Virš tirto pilkapio sampilo pagrindo, įvairiuose gyliuose rasti kremuoti mirusiųjų palaikai (degintiniai kaulai) bei pavieniai dirbiniai iš žalvario, geležies ar keramikos fragmentai: geležinė keturkampė sagtis profiliuotais šonais; žalvarinės antkaklės 5 fragmentai, vytinės kūginiais galais; žalvarinės juostinės apyrankės platėjančiais ir storėjančiais galais dalis; du moliniai dvigubo nupjauto kūgio formos verpstukai ir buitinės keramikos fragmentų, iš kurių vienas puoštas horizontaliomis ir susikertančiomis linijomis (13 pav.).

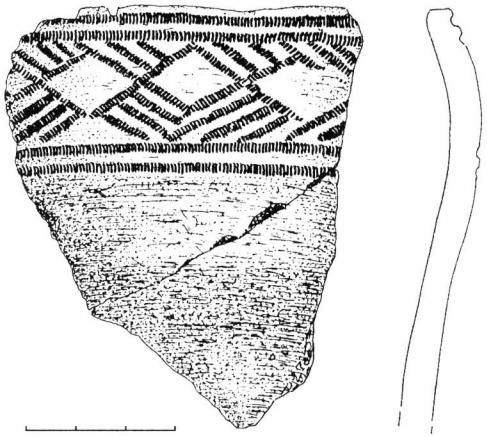

13 pav. Keramika iš pilkapio 6(28) sampilo. *A. Ruzienės pieš.*
Fig. 13. Ceramics from barrow filling.